

Simpozion

Camil Petrescu

O remarcabilă inițiativă a I.A.T.C. „I. L. Caragiale” și a Uniunii Scriitorilor a prilejuit, în ziua de 9 noiembrie, reunirea, în cadrul simpozionului „Camil Petrescu în actualitatea culturală românească”, a unor cadre universitare, importanți critici și istorici literari, critici de teatru, care și-au propus sublinierea principalelor elemente viabile ale operei lui Camil Petrescu. Se cuvine subliniat faptul că simpozionul, care a deschis stațiunea I.A.T.C. din acest an, tinde a deveni o tradiție valoroasă, căci, în anii trecuți, au fost realizate astfel de veritabile demersuri critice de anvergură asupra operelor lui Mazilu și Caragiale.

Autor de literatură dramatică și românească, eseist de mare clasă, gânditor cu propensiuni spre sistem, poet și gazetar de forță, Camil Petrescu nu face parte din categoria scriitorilor pe care câteva lucrări critice să-i poată fixa definitiv. Simpozionul Camil Petrescu a avut, astfel, darul de a atrage atenția asupra lipsei de continuitate în receptarea critică a unui autor fundamental în cultura românească.

Participanții la simpozion au prezentat comunicări științifice revelatoare, în bună parte, de aspecte inedite sau mai puțin cunoscute din opera autorului discutat. Pe de altă parte, contribuțiile critice produse au avut darul de a schimba ceva din imaginea pe care critica a propus-o în legătură cu Camil Petrescu.

O reevaluare a acestei imagini a întreprins-o criticul literar Eugen Simion, care, într-un stil colocvial, degajat, a remarcat faptul că ea este, de fapt, rezultatul a trei serii de aprecieri: prima se referă la imaginea pe care ne-a transmis-o critica din epocă despre autor; apoi, este imaginea pe care a lăsat-o Camil Petrescu despre sine; iar în final, ar fi vorba de ceea ce nu mai place astăzi, sau nu mai e cunoscut din opera scriitorului (romanul istoric, poezia, care nu mai e resimțită ca un act fundamental, teatrul, care se citește și se joacă rar, și filozofia, care este încă inedită). Alături de generația 1930 (Eliade, Cioran, Ionescu), Camil Petrescu este expresia unui mod de a fi scriitor, a unei conștiințe libere, autoritare, de la care proza românească de azi se revendică în bună măsură.

Un aspect despre care s-a mai vorbit, „Autenticitate și ficțiune”, este abordat de profesorul și criticul Ovid S. Croh-

mălniceanu în intervenția sa. Vorbind despre romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Ov. S. Crohmălniceanu apreciază relația între Camil Petrescu și personajul său Gheorghidiu din perspectiva legăturii între Jurnalul zilnic al scriitorului și opera românească. Concluzia comunicării este că, în roman, cea mai puternică senzație de autenticitate o dau întâmplări obișnuite, absurde, grotești, inventarierea amănunțelor psihologice, de ambianță, vestimentare, care permit folosirea documentului sub aparența ficțiunii.

O imagine mai puțin cunoscută și analizată a propus-o criticul de teatru și Film Florica Ichim, cercetătoare și editoare a manuscriselor autorului, în comunicarea „Camil Petrescu, gazetar profesionist”. Sînt evidențiate ardența și pasiunea gazetarului, scrisul sincer și independent, lupta pentru statutul de „persoană publică” al gazetarului român, prezența sa în presa vremii.

Majoritatea comunicărilor din cadrul simpozionului au avut în vedere soarta dramaturgiei lui Camil Petrescu, diversele sale caracteristici — dificilă, cu indici de teatralitate puțin obișnuiți, cu substanță ideatică densă, presupunînd, în abordarea critică și spectacologică, cunoașterea multilaterală a universului său scriitoricesc.

În intervenția sa, profesorul Virgil Brădățeanu face apel la trezirea interesului față de dramaturgia lui Camil Petrescu, intrată într-un con de umbră, și, totodată, lansează o „provocare” tinerilor regizori și actorilor în legătură cu abordarea textelor dramatice ale acestui important autor, dar și ale altora (Blaga, Dan Botta, G. M. Zamfirescu), mai puțin cunoscuți „în realitatea spiritualității românești”. Mai tîrziu, în cadrul simpozionului, comunicarea lectorului Mihai Vasiliu („Camil Petrescu în repertoriul teatrului românesc contemporan”) apreciază statistic frecvența abordării spectacologice a operei sale dramatice și ajunge la trei concluzii ușor discordante: prima, că dramaturgul face parte din plutonul frunțaș, al celor mai jucați autori în ultimii 38 de ani, apoi că prezența sa n-a corespuns, totuși, așteptărilor, căci, iată, n-a fost jucat niciodată într-un sfert din teatrele din țară, iar spectacolele realizate au aparținut în majoritate regizorilor formați înainte de 1960, pentru ca, în final, să aprecieze că, totuși, Camil Petrescu, prin teatru, a pătruns în panteonul nemuririi. Oricum, însă, privirea critic-evaluatoare a lui Mihai Vasiliu a interesat prin aspecte mai puțin cunoscute.

Emoționantă, cu simț critic, lucidă, a fost intervenția actriței și profesoarei Olga Tudorache; după ce, în 1957, interpretase rolul Ioanei Boiu, reia, acum, în spectacolul de deschidere a stagiunii I.A.T.C., piesa *Suflete tari*, pe care a tradus-o scenic în viziunea unor noi relații între personaje (Matei Boiu — Șaru Sinești, Matei Bolu — Andrei Pietraru), și din punctul de vedere al respectării textului.

Dramaturgul și criticul Dumitru Solomon, în „Gelu Ruscanu — un personaj imposibil”, propune, într-un subtil eseu, o ipoteză de lectură din care rezultă că, deși din punct de vedere logic, juridic, psihologic, acțiunile personajului (publicarea scrisorii) nu se susțin, acesta, ilustrând în gradul cel mai înalt eroarea, este tocmai din această cauză foarte dramatic.

Comunicările conf. univ. Ioana Mărgineanu și lectorului univ. Elisabeta Munteanu au în vedere, din perspective critic-informative diferite, două aspecte ale dramaturgiei lui Camil Petrescu, „Semnificații ale regiei interioare sau raportul dintre indicația scenică și textul dramatic” și, respectiv, „O ipostază a absolutului în teatrul lui Camil Petrescu — dragostea”. Într-o intervenție originală, dezbătută de informație, criticul teatral dr. Monica Săvulescu remarcă, în „A «vedea» idei — o continuă aspirație”, faptul că trăirea discordantă în raport cu propriile principii, la eroii lui Camil Petrescu, determină, prin „insertarea” lor în mediul de factură caragialescă, producerea aspirației, dar și a compromisului.

Destul de prolix, descifrând greu tema propusă, conf. univ. Eugen Nicoră a vorbit despre „*Suflete tari* sau elogiul elevatei ambiții”.

Contribuțiile studențești — Radu Băieșu și Dan Puric — au relevat aptitudinile critice și eseistice bazate pe lecturi serioase dintr-o operă dramatică și, respectiv, un sistem teoretic de mare dificultate.

Concluziile generale ale simpozionului, propuse de decanul Facultății de teatru, criticul și istoricul Ileana Berlogea, au evidențiat spiritul critic manifestat în simpozion, prin care contemporaneitatea operei camilpetresciene a câștigat noi valențe.

Ca o împlinire a manifestării, seara, Studioul de teatru al I.A.T.C. a prilejuit debutul clasei de actorie (anul IV) a profesoarei Olga Tudorache. Spectacolul respectă textul dramaturgului. Relațiile dintre personaje apar clar marcate, unele fiind puțin surprinzătoare. Remarcă jocul foarte elaborat, sensibil al interpretei Carmen Tănase (Ioana Bolu), și pe cel al lui Dan Bădărău (Matei Bolu-Doroani). O anume lentoare a dinamicii scenice, cerută de accentuarea textului, devine oboșitoare în prima parte a spectacolului, pentru ca, începând cu partea a doua și în final, tensiunea scenică să nu mai fie concurențată de concentrarea actorilor asupra emiterii textului. Spectacolul este oricum o experiență deosebită, ținând cont de dificultatea piesei.

Marian POPESCU

TEATRUL DE PĂPUȘI

TEATRUL DE PĂPUȘI DIN BOTOȘANI

AVENTURILE UNEI MICI VRĂJITOARE

de Liviu Steciuc

Jucat nu numai la sediul, ci și la București, în sala Teatrului „Ion Creangă”, spectacolul poate marca o cotitură în activitatea unui colectiv care dădea unele semne de oboseală. Basmul transpus pe scenă ne vorbește despre o vrăjitoare adolescentă — numără doar 126 de primăveri — ce studiază uriașe tomuri de

specialitate. Înarmată cu serioase cunoștințe, îndrăznește să se prezinte la balul marilor vrăjitoare. Dar colegile de breaslă, mult mai vîrstnice, o consideră doar o ueenică și n-o primesc la recepția lor. Afrontul o hotărăște pe mica vrăjitoare nu numai să roadă mai departe cărțile, dar și să aplice, în viață, teoria învățată. În consecință, în timp ce marile vrăjitoare benchetulesc, dansează, fac „strip-tease”, într-o nemalpominită noapte valpurgică, mica vrăjitoare face experiențe. Dar experiențele ei nu sînt decît fapte bune, mica vrăjitoare reabilitînd astfel, în ochii micilor spectatori, o „meserie rău famată”. Piesa se dovedește o alegorie, care vorbește despre fapta bună. Dar vorbește într-un limbaj metaforic, spiritual și fermecător.

Doi creatori brașoveni: plurivalentul păpușar care este Liviu Steciuc, experimentat cunoscător al teatrului de anima-